

Licencētā makšķerēšana Eiropā

Reinis Rutkis

Jaunanna 16. 05.25

Saturs

1. Kas ir licenzētā makšķerēšana (LM)?
2. Foreļu LM Eiropā.
3. Piemēru analīze.
4. Pededzes perspektīvas...
5. Jautāumi un atbildes.

Par mani

- Makšķernieks kopš bērnības...
- Eiropas mušiņmakšķerēšanas asociācijas EFFE serificēts instruktors/ex valdes biedrs.
- Biloloģijas zinātņu doctors.
- Vairāk kā 20 gadu pieredze dažādu ar zivju resursiem saistītu projektu īstenošanā, t.sk. Salacas, Gujas baseinu u.c. attīstībā.
- Vairāk kā 20 gadu pieredze dažādu Eiropas makšķerēšanas galamērķu apgūvē.

“Healthy rivers mean healthy communities...”

– Angļu sakāmvārds

Kas nav licenzētā makšķerēšana?

**Licenžu tirgošana bez
atgriezeniskās saites...**

Kāpēc licencētā makšķerēšana...

Pieprasījums,
Pārsniedz piedāvājumu

1. Zivju resursu aizsardzība

Licencēšana palīdz kontrolēt makšķerēšanas spiedienu.

2. Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana

- Kontrolēta makšķerēšana palīdz aizsargāt apdraudētās sugas un uzturēt veselīgas ūdens ekosistēmas.

3. Ieņēmumi dabas aizsardzībai

- Makšķerēšanas licences nodrošina līdzekļus zivju resursu atjaunošanai, upju tīrīšanai, zivju audzēšanai un uzraudzības pasākumiem.

4. Netieša ekonomikas stimulēšana

- Bagātīgi ūdeņi ir būtisks nosacījums ekoturisma attīstībai.

5. Kvalitatīva atpūta dabā

- Licencēta makšķerēšana nodrošina sakārtotu, drošu un ilgtspējīgu gan makšķerniekiem, gan ģimenēm ar bērniem.

Licencētā makšķerēšana
nav tikai līdzeklis zivju resursu
aizsardzībai, bet stūrakmens vides,
sabiedrības un ekonomikas ilgtspējai!

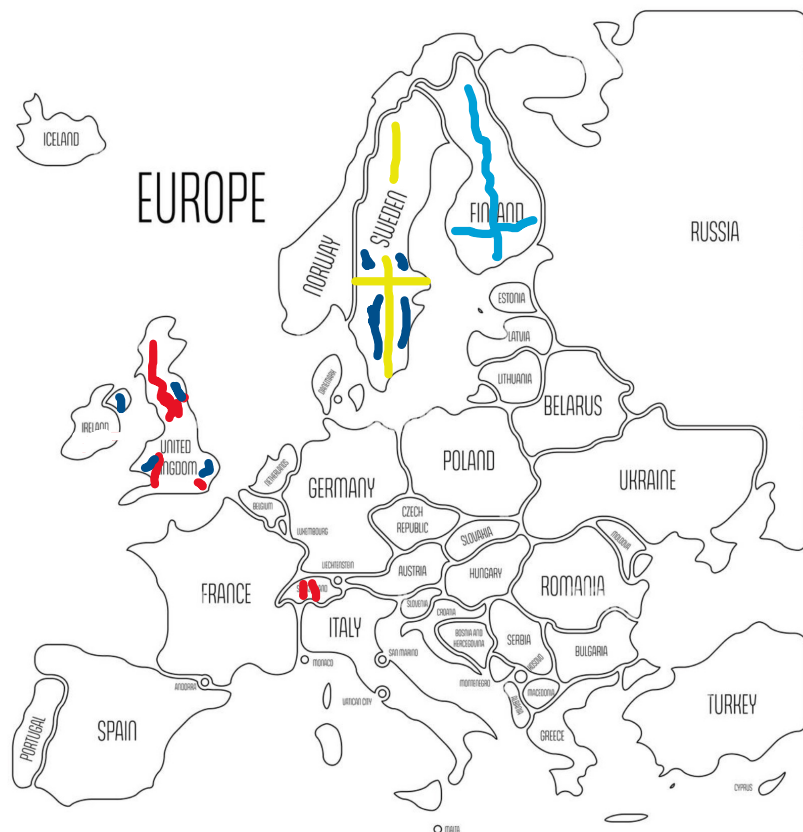
Licenzētas makšķerēšanas organizātori Eiropā

Licences izplatītāja veids	Valstis, piemēri	Pārvaldītie ūdeņi
Valsts iestādes	Visas ES valstis	Valsts/Publiskie ūdeņi
Vietējās pašvaldības	FR, LT, EE, LV, DE etc.	Dažādas upes/ezeri
Makšķernieku biedrības, klubi	DE, UK, FR, NL, LT, EE, LV	Klubu pārvaldītie ūdeņi
Privātie uzņēmēji	FI, SE, EE, FR	Dažadi... nereti lokāli ezeri, dīķi
Zemes īpašnieki	UK, NO, SE	Privāti piederoši upju posmi

Ar makšķerēšanu saistītie ieņēmumi Eiropā

Valsts	Aptuvenie gada ieņēmumi	Makšķernieku skaits	Piezīmes
 Vācija	€6,4 miljardi	6,64 miljoni (2021)	Lieli izdevumi ekipējumam, ceļošanai un pakalpojumiem
 Apvienotā Karaliste	Virs £4 miljardiem	~2 miljoni (2019)	Tīri saldūdens makšķerēšana dod £1,4 miljardus; nodrošina 27 000 darbavietu
 Zviedrija	SEK 9,5 miljardi (~€469,5 miljoni)	1,2 miljoni (2022)	70% makšķerēšanas dienu saldūdeņos
 Francija	Virs €2 miljardiem	-	Vidējie gada izdevumi vienam makšķerniekam ~€681
 Lietuva	€61 miljoni (2005)	200 000 – 1,5 miljoni (novērtēts)	Augsts makšķerēšanas popularitātes līmenis
 Šveice	CHF 46,6 miljoni (2008)	~275 000	Makšķerēšana ezeros un upēs, lieli izdevumi inventāram
 Norvēģija	NOK 1,5 miljardi (€130 miljoni)	~500 000 (vietējie) + tūristi	Populāra jūras un upju makšķerēšana; liels tūrisma potenciāls

Ar licenžu pārdošanu saistītie ieņēmumi Eiropas valstīs

Somija

Makšķerēšanas pārvaldības maksas ieņēmumi (2022): ~9,3 miljoni eiro

Avots: eraluvat.fi

Apvienotā Karaliste

Kopējie ieņēmumi no makšķerēšanas licencēm (2023–2024): ~22,53 miljoni GBP

Avots: gov.uk

Zviedrija

Kopējie ieņēmumi no licencēm SEK 12 miljoni (~€1,1 miljoni)

Avots: Swedish Agency for Marine and Water Management (HaV)

Šveice

Valsts un kantonu līmeņa licencēšana CHF 46,6 miljoni (~€47 miljoni) (2008)

Avots: Wikipedia

Kopējo ieņēmumu aprēķināšana
no foreļu makšķerēšanas licencēm ES ir
sarežģīta, jo trūkst datu, kas izdalītu foreļu
makšķerēšanu no citām makšķerēšanas formām.

Itālija

Reģionāla regulācija: Atšķirībā no Lielbritānijas, Itālijā makšķerēšanu regulē **reģioni**, nevis valsts centrālā vara. Katrs reģions var noteikt savus noteikumus, licencēšanas prasības un maksu.

Obligāta licence: Saldūdens makšķerēšanai nepieciešama valsts vai reģionālā licence

Licences iegūšana: To var iegūt samaksājot nodevu valsts kontā un uzrādot kvīti, bieži vien bez eksāmena vai speciālas reģistrācijas.

Zivju resursu pārvaldība: Reģioni sadarbojas ar makšķernieku biedrībām un brīvprātīgajiem zivju krājumu atjaunošanā un dzīvotņu uzlabošanā.

Foreļu sezonālitate: Foreļu makšķerēšana ir īpaši populāra kalnu un ziemeļu reģionos. Tiek noteiktas sezonas, minimālie izmēri un dienas loma limiti.

Sesia

Sesia upe (Fiume Sesia) – Piemonte reģions

Kalnu upe, kas tek caur Valsesia reģionu, slavena ar mušīgmakšķerēšanas tradīcijām.

- **Vidējās licences izmaksas:**

Licenču cenas:

- Dienas licence (Alagna Valsesia): €25.00
- Dienas "No Kill" licence: €20.00
- 5 dienu licence: €140.00
- Piode rezervāts: €100.00 dienā.
- **Papildu informācija:** Dažās rezervātu zonās nepieciešama iepriekšēja rezervācija, un ir noteikts maksimālais makšķernieku skaits dienā.

Norvēģija

Reģionālā pārvaldība: Saldūdens makšķerēšanas tiesības pieder **privātpersonām, saimniecībām vai vietējām zvejnieku apvienībām**. Valsts nenodrošina centralizētu licencēšanu, bet koordinē noteiktas prasības, īpaši attiecībā uz lašiem un taimiņiem.

Obligāta licence: Visiem, kas vecāki par 18 gadiem, ir nepieciešama:

- **Valsts licence lašu un taimiņu copei** saldūdeņos.
- **Vietējā licence (fiskekort)** – nepieciešama gandrīz **visiem saldūdens ūdeņiem**, neatkarīgi no zivju sugām.

Licences iegūšana: Licences pieejamas tiešsaistē, lnatur.no :

Zivju resursu pārvaldība: Vietējās zvejnieku biedrības un zemes īpašnieki ir atbildīgi par **zivju populāciju uzraudzību, nārsta vietu uzturēšanu un aizsardzību**, bieži sadarbībā ar valsts institūcijām.

Sezonalitāte: Norvēģijā ir skaidri **noteiktas sezonas**, īpaši lašu un foreļu zvejai. Tiek piemēroti **loma limiti, minimālie izmēri un aizsardzības periodi**, kā arī “No Kill” zonas

Glomma

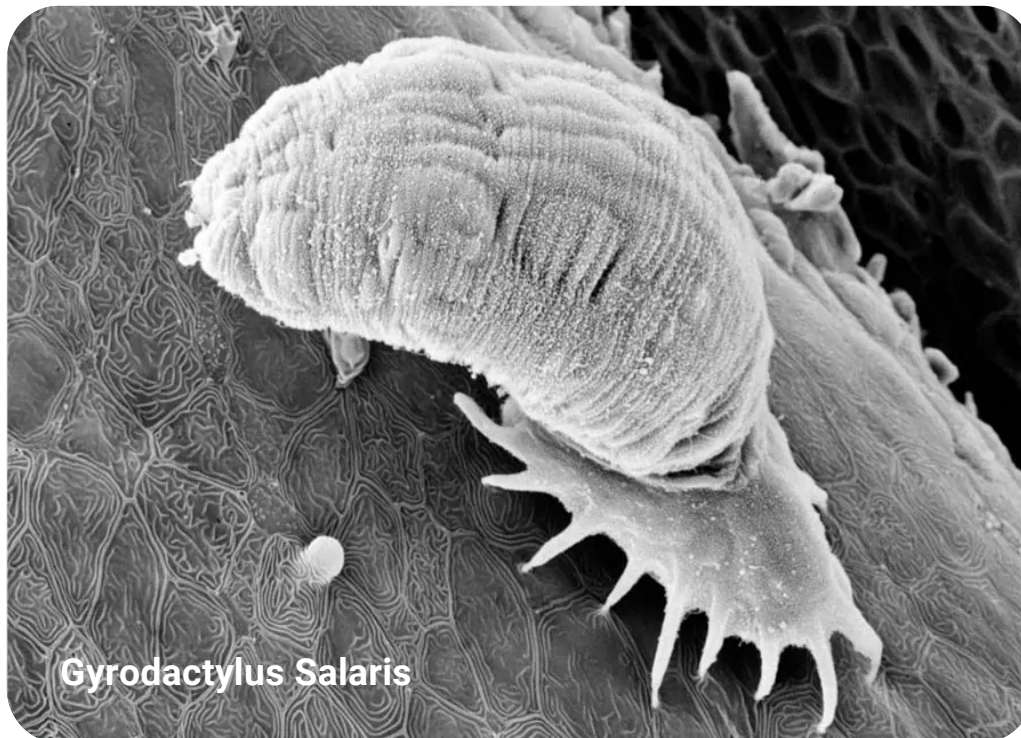

Glommas upe Norvēģija

Slavena ar **foreļu makšķerēšanu**, īpaši tās augšējos posmos. Glomma upe ir nozīmīgs makšķernieku galamērķis tās bagātīgās savvaļas straucha foreļu un alatu populācijas dēļ un tās ainaviskās apkārtnes dēļ. **Vidējās licences izmaksas:**

- **Dienas licence** foreļu makšķerēšanai
Glomas upē var izmaksāt ap **NOK 150 līdz NOK 300** (14 līdz 28 EUR), atkarībā no makšķerēšanas zonas un gada laika.
- **Sezonas licences** parasti svārstās no **NOK 1,000 līdz NOK 2,500** (95 līdz 240 EUR).

Inventāra sterilizācija Norvēģijā

Inventāra sterilizācija Norvēģijā

1. Obligāta dezinfekcija ceļotājiem

Ja makšķerēšanas inventārs tiek ievests no ārvalstīm, to **obligāti jādezinficē** pirms lietošanas Norvēģijas iekšējos ūdeņos.

2. Slimību izplatības ierobežošana

Prasības ieviestas, lai novērstu Gyrodactylus salaris un u.c. parazītu nonākšanu upēs

3. Apliecinājums ir nepieciešams

Upēs ir jāuzrāda dezinfekcijas sertifikāts, lai saņemtu makšķerēšanas licenci.

4. Kontrole un sodi

Pārkāpumu gadījumā iespējams naudas sods vai aizliegums makšķerēt.

Slovēnija

Slovēnijā makšķerēšanas tiesības pieder **vietējām makšķernieku biedrībām**, kuras pārvalda konkrētus upju un ezeru posmus. Valsts nosaka vispārējos noteikumus, bet katra biedrība ievieš **savus iekšējos noteikumus**.

Obligāta licence:

Visiem, kas vēlas makšķrēt Slovēnijā, ir nepieciešama **derīga dienas vai sezonas licence**, kas attiecas uz konkrētu ūdenstilpni.

Licences iegūšana:

Licences ir ērti iegādājamas:

- Tiešsaistē, piemēram, www.ribiskekarte.si
- Vietējās makšķernieku biedrībās, tūrisma centros un dažos viesu namos.

Zivju resursu pārvaldība:

Makšķernieku biedrības aktīvi iesaistās **zivju populāciju uzraudzībā, nārsta vietu uzturēšanā un ūdens kvalitātes aizsardzībā**. Īpaša uzmanība tiek pievērsta **savvaļas foreļu aizsardzībai**.

Foreļu sezonālitate:

Slovēnija ir slavena ar savām kristāldzidrajām upēm un **foreļu zveju Alpu reģionos** (piemēram, Sočas upe). Ir **noteiktas sezonas, minimālie izmēri, loma limiti**, un daudzviet praktizē **“No Kill” režīmu** (ķer un atlaid).

Soča

Sočas upe (slovēņu val.: Soča) ir viena no skaistākajām un dzidrākajām upēm Eiropā, slavena ar savu **tirkīzzilo ūdeni** un **savvaļas foreļu sugām**, īpaši **marmora foreli (*Salmo marmoratus*)**. Upe piesaista makšķerniekus no visas pasaules.

- **Dienas licence** foreļu makšķerēšanai Sočas upē ņer un atlaid formā – 65 Eur, ar iespēju paturēt lomu 95 Eur.
- **Īpašās zonās licences** licences var maksāt ap 120 Eur.

Zviedrija

Decentralizēta pārvaldība: Atšķirībā no daudzām citām valstīm, Zviedrijā nav vienotas valsts makšķerēšanas licences. Ūdeņu izmantošanu pārvalda **tūkstošiem vietējo ūdeņu īpašnieku un makšķerēšanas apvienību**

Obligāta licence: Saldūdens makšķerēšanai t.i., lielākajās ezeru un upju teritorijās nepieciešama **vietējā licence (fiskekort)**.

Licences iegūšana: Licences var viegli iegādāties tiešsaistē (piemēram, platformā iFiske.se), degvielas uzpildes stacijās, tūrisma centros vai pie ūdeņu apsaimniekotājiem. Cena atkarīga no vietas, ilguma un zivju sugām.

Zivju resursu pārvaldība: Vietējās zvejnieku biedrības un zemes īpašnieki rūpējas par zivju resursu ilgtspējīgu izmantošanu, tostarp **zivju mazuļu ielaišanu, dzīvotņu uzlabošanu** un zvejas kontroles pasākumiem.

Foreļu sezonālitate: Foreļu copes iespējas ir plašas, īpaši **ziemeļu un kalnu reģionos**. Pastāv sezonas ierobežojumi, atļautie izmēri un loma limiti, kā arī “catch and release” zonas.

Vindelaven

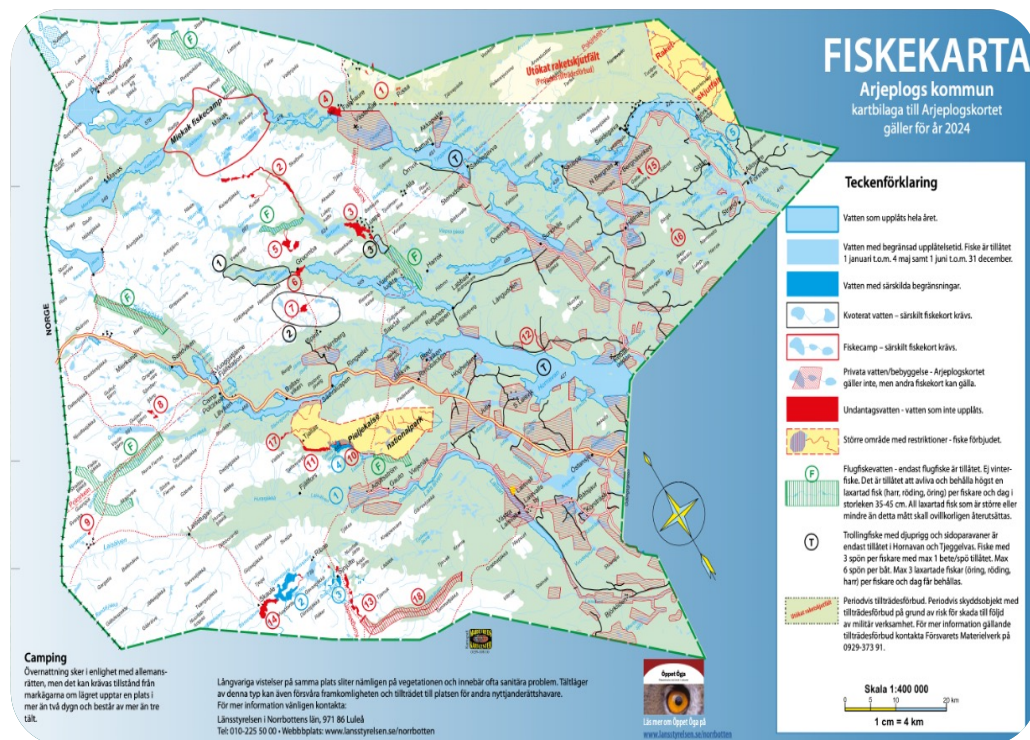
Vindelälven upe (Arjeplog reģions)

Pazīstama ar savām neskartajām ūdenstilpēm un lielajām straute foreļu un alatu populācijām, kas piesaista gan vietējos, gan ārvalstu makšķerniekus. Upe ir daļa no **Vindelälven dabas rezervāta**.

Vidējās licences izmaksas:

- **Dienas licence** makšķerēšanai
Vindelälven upē parasti maksā ap **SEK 100 līdz SEK 300** (9 līdz 27 EUR),
Sezonas licences foreļu makšķerēšanai
var svārstīties no **SEK 500 līdz SEK 1,500** (45 līdz 140 EUR),

Arjeploga

Arjeplog regions

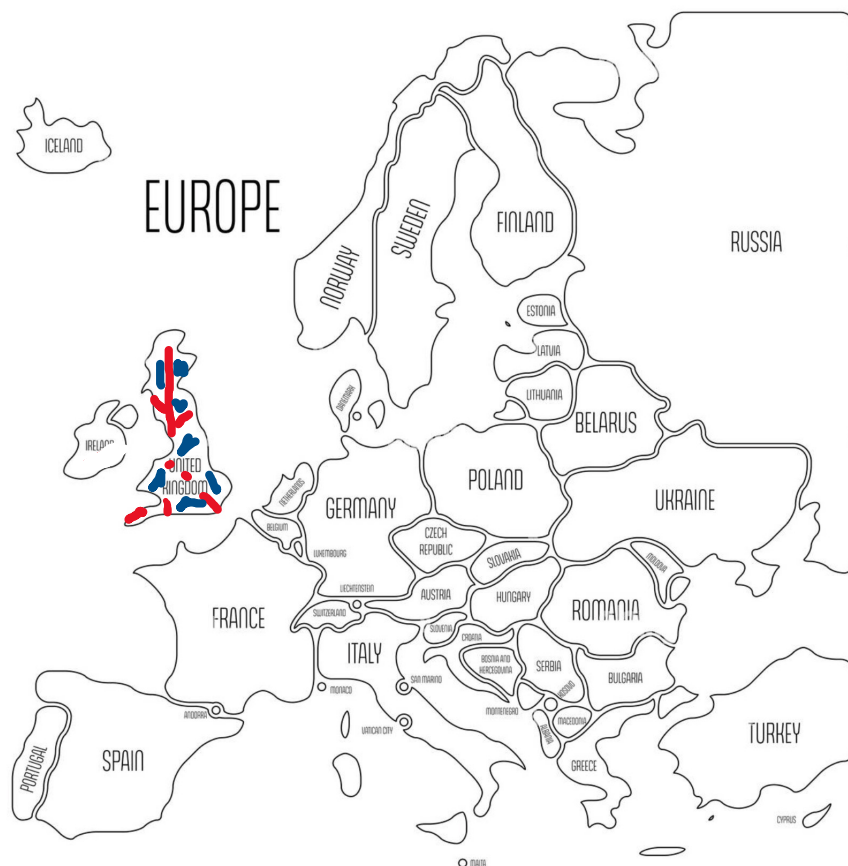
Plašas makšķerēšanas iespējas ar ļoti regulētu pieeju ūdeņiem.

<https://www.arjeploglapland.se/en/>

Vidējās licences izmaksas:

- **Dienas licence** makšķerēšanai tāpat no 9 līdz 27 EUR, taču privātajos posmos tā var būt arī nozīmīgi augstāka.
- Būtiski ir iepazīties ar detālu makšķerēšanas karti kura līdzīgā formātā ir pieejama teju visiem reģioniem.

Lielbritānija

- **Ilga vēsture:** Licencēšana Anglijā un Velsā ir bijusi obligāta jau vairāk nekā 100 gadus, īpaši foreļu un lašu makšķerēšanā.
- **Obligāta licence:** Ikvienam vecumā no 13 gadiem, kas makšķerē ar makšķeri saldūdeņos (ezeros, upēs, kanālos), ir nepieciešama ikgadēja makšķerēšanas licence.
- **Ieņēmumu izmantošana:** Iegūtie līdzekļi tiek ieguldīti zivju krājumu papildināšanā, dzīvotņu atjaunošanā, ūdens kvalitātes uzraudzībā un kontroles nodrošināšanā.
- **Spēcīga kontrole:** Licenču pārbaudes un sodu sistēma ir efektīva – inspektori regulāri pārbauda ūdeņus.
- **Sabiedrības līdzdalība:** Tūkstošiem makšķernieku brīvprātīgi iesaistās zivju aizsardzībā un ūdeņu uzraudzībā (piemēram, “Anglers’ Riverfly Monitoring Initiative”).

Tvīda

Tweed upe (Skotija, Apvienotā Karaliste)

- Tvidas upe ir viena no slavenākajām foreļu lašu upēm. Tā atrodas Skotijas pierobežā un stiepjas arī uz Ziemeļangliju.
- **Vidējās licences izmaksas:**
 - **Dienas licence** foreļu makšķerēšanai ap **£25 līdz £40** (30 līdz 47 EUR), atkarībā no makšķerēšanas vietas (upes posma).
 - **Sezonas licences** parasti svārstās no **£200 līdz £500** (240 līdz 600 EUR), atkarībā no zonas un piekļuves veida.

Test

Test upe (Hampshire)

- Test ir viena no slavenākajām *chalk stream* tipa upēm Anglijā, pazīstama ar izcilajām savvaļas strauta foreļu un lielo varavīksnes foreļu populācijām.
- **Licence izmaksas:**
 - **Dienas licence:** Var maksāt no **£100 līdz £250** (120 līdz 300 EUR), atkarībā no upes posma un gada laika.
 - **Sezonas licence: £2,000 līdz £10,000** (2,400 līdz 12,000 EUR) par pilnu sezonu.
- **Īpaša piezīme:** River Test ir ļoti ekskluzīva upe, un lielākā daļa upes posmu ir privātipašumā, piekļuve tikai privātu klubu dalībniekiem.

Dove

River Dove (Derbyshire)

River Dove, kas atrodas **Peak District** reģionā, ir pazīstama ar strauta forelēm un savu ainavisko apvidu un dzidro ūdeni, piedāvājot idillisku makšķerēšanas pieredzi.

- **Licence izmaksas:**

- **Dienas licence:** Parasti izmaksā ap **£50 līdz £100** (60 līdz 120 EUR).
- **Sezonas licence:** **£500 līdz £1,500** (600 līdz 1,800 EUR) par pilnu sezonu, atkarībā no zonas un piekļuves tiesībām.

- **Īpaša piezīme:** River Test ir ļoti ekskluzīva upe, un lielākā daļa upes posmu ir privātipašumā, piekļuve tikai privātu klubu dalībniekiem.

Makšķernieku sūdzības.

Makšķernieku sūdzības par licencētās makšķerēšanas organizēšanu Eiropā (tostarp Latvijā un citās ES valstīs) ir diezgan dažādas, bet daudzas atkārtojas neatkarīgi no valsts.

- 1. Pārmērīgi augstas cenas.
- 2. Sarežģīta licenču sistēma.
- 3. Zema zivju populācija vai pārzveja.
- 4. Nepieejami vai pārlietu ierobežoti laiki.
- 5. Tehniskas problēmas ar licenču iegādi.
- 6. Nepamatotas sankcijas vai kontroles.
- 7. Ierobežota pieeja ūdeņiem.

Pededzes
perspektīvas...

Pededzes perspektīvas

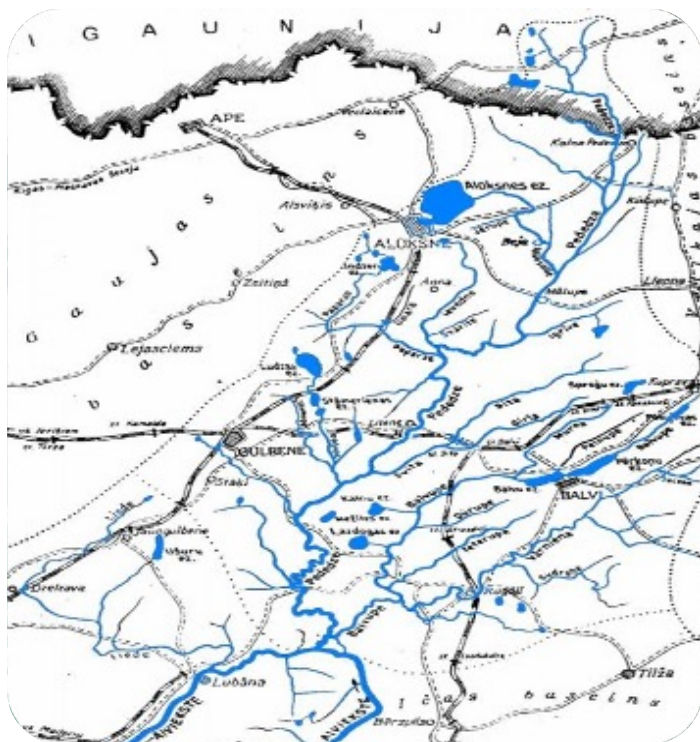

Personīgā pieredze

Pededzē makšķerēju kopš 80 gadu beigām.

Organizēju regulārus mušiņmakšķerēšanas kursus/pasākumus t.sk. ar ārvalstu makšķernieku dalību.

Pededzes perspektīvas

Liels sateces baseins

Latvijas mērogam Pededzes sateces baseins ir uzskatāms par nozīmīgu, jo īpaši straucha foreļu un alatu kontekstā.

Ziemeļu lokācija

Salīdzinot ar citām dienvidlatvijas foreļupēmupēm Pededze vasaras karstajos mēnešos saglabā suboptimālu temperatūru.

Iecienīts galamērķis

Pededze ir iecienīts makšķernieku (ne tikai Latvijas) galamērķis.

Neskarta un ainaviska daba

Salīdzinoši neskarta daba, kas īpaši ir pievilcīga pilsētniekiem.

Pededzes perspektīvas

Izaicinājumi

1. **Panākt LM lojalitāti un iesaisti no vietējo iedzīvotāju puses.** Pēc iespējas jāiesaista vietējie iedzīvotāji LM saistīto uzņēmējdarbības virzienu apkalpošanā/izveidē.
2. **Nodrošināt stabiles zivju resursus.** Iespējams nepieciešams apsvērt zivju atražošanas papildus pasākumus, ne tikai lai samazinātu spiedienu bet arī lai pasargātu savvaļas populāciju.
3. **Monitorings.** Veikt aktuālās situācijas ikgadēju novērtējumu, t.sk. mazuļu uzskaiti, migrācijas ceļu atbrīvošanu utt.
4. **Nodrošināt finansējumu kontrolei.** Ņemot vērā sateces baseina mērogu būtu jāpiesaista speciāls “reindžers” šim rajonam līdzīgi kā ALJA nodrošina Alūksnes ezerā.
5. **Informācijas aprīte.** Jāizvieto QR codi ar noteikumiem zīmīgās upes vietās. Tai skaitā jāuzlabo informācijas aprīte visitaluksne.lv/

Izmēram ir nozīme...

Būs lielas zivis būs ķert gribētāji!

Paldies